

ROMÂNIA

Avocatul Poporului

Str. George Vraca nr. 8. Sector 1, București

www.avp.ro

Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro

Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: petitii@avp.ro

Domnului Sorin ZIMȚA,
Primar al comunei Pădina, județul Mehedinți

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE NR. 23058 / 22. AUG. 2023

RECOMANDAREA

Nr. 122 din 22. AUG. 2023 2023

referitor la respectarea dreptului la protecția persoanei cu handicap grav cu drept de asistent personal

Prin petiția nr. 18831/10.07.2023, petenta se adresează instituției Avocatul Poporului în calitate de persoană cu dizabilități, arătând că este născută în Serbia, țară pe care a părăsit-o pentru a se căsători, în urmă cu 6 ani, în România, cu stabilindu-și domiciliul conjugal în comuna județul Mehedinți.

Din conținutul petiției reiese că doamna este persoană încadrată în grad de handicap grav cu drept de asistent personal, că a făcut, timp de patru ani, recent suportând și o intervenție de transplant

Menționează că, întrucât, în perioada în care a făcut, nu se putea ocupa corespunzător de interesele sale, i-a fost încuviințată curatela, soțul său fiind desemnat drept curator și, în această calitate, încasând lunar de la primărie indemnizația cuvenită persoanei cu handicap grav.

Ulterior stabilirii curatelei în favoarea sa, relația cu soțul și curatorul său s-a deteriorat iremediabil, petenta fiind alungată din casă și adăpostindu-se, temporar, într-un centru pentru victime ale violenței domestice, din municipiul Drobeta Turnu Severin.

Aceasta se plânge Avocatului Poporului că a înștiințat primăria despre aceasta și a solicitat primarului comunei Padina ca plata indemnizației de care beneficia ca persoană cu handicap grav cu drept de asistent personal să nu-i mai fie acordată sotului său, în calitate de curator, ci direct ei, în calitate de persoană cu handicap beneficiară, întrucât nu mai locuiește cu sotul-curator și urmează să divorțeze. În acest sens, petenta a indicat contul în care să-i fie virați banii, dar cererea sa a rămas fără răspuns.

Petenta a insistat în cererea sa și a revenit la autoritatea publică locală, **depunând** în susținere **2 certificate de grefă** din care reieșea că se află în proces de divorț cu soțul-curator și că a solicitat instanței **înlocuirea/revocarea curatorului**. **Răspunsul autorității** a fost de respingere a cererii.

În considerarea celor sesizate de petentă, în temeiul art. 59 din Constituția României, republicată, coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, **ne-am adresat conducerii primăriei Pădina, solicitând clarificări** în legătură cu acest caz, **efectuarea unei anchete sociale la domiciliul curatorului și dispunerea de măsuri legale**.

Prin Adresa nr. 1679/02.08. 2023, **primarul comunei Pădina ne informează că judecătoria Vânju Mare, prin sentința din Dosarul nr. 2018, a stabilit drept curator pentru numita pe sotul acesteia, „inclusiv pentru ridicarea drepturilor banesti ale acesteia”, iar „Primăria Pădina, în baza acestei curatele, a acordat drepturile bănești, respectiv indemnizația de handicap, soțului acesteia, inclusiv drepturile bănești pentru luna iunie 2023.”(...)** „În consecință, indemnizația de handicap a persoanei o primește soțul, până la încetarea curatele”.

Alături acestui răspuns Raportul de **Anchetă socială** efectuată în data de **14 iunie 2023**, din care **lipseau mențiuni obligatorii** precum **propunerile specialistului în conformitate cu legislația în vigoare coroborată cu situația constatată**. De asemenea, Raportul de anchetă conținea câteva **contradicții**, inclusiv cu cele sesizate de petentă **Avocatului Poporului (violențele la care era supusă petenta; faptul că nu mai locuia cu soțul-curator)** și cu cele constatate de o instanță (ordin de protecție a victimei, emis de judecătoria Vânju Mare împotriva agresorului), motiv pentru care am revenit la primar subliniind aceste aspecte și formulând câteva întrebări punctuale la care am solicitat răspuns în cel mai scurt timp, **dată fiind nevoia clarificării**

¹ A se vedea „Solutia pe scurt: Admite cererea având ca obiect „emiterea unui ordin de protecție”, formulată de Parchetul de pe lângă Judecătoria Vânju Mare, județul Mehedinți, însoțită de victima împotriva intimatului agresor Dispune emiterea unui ordin de protecție împotriva intimatului agresor Obligă pe intimatul agresor să păstreze o distanță minimă de 100 metri față de petenta victimă pentru o perioadă de 6 luni. Încălcarea măsurii dispuse constituie infracțiune, conform art. 47 alin. 1 din Legea nr. 217/2003 (republicată) pentru prevenirea și combaterea violenței domestice. Dispozitivul hotărârii se comunică, de îndată, Inspectoratului de Poliție Județean Mehedinți – Secția Nr. 7 Poliție Rurală Vânju Mare, precum și Direcției pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date. Executorie și obligatorie pentru părți. Dispune ca autoritățile să asigure îndeplinirea prezentului ordin, fără somație și fără trecerea unui termen.”, la https://portal.just.ro/332/SitePages/Dosar.aspx?id_dosar=3320000000063381&id_inst=332

urgente a situației de risc în care se află persoana cu handicap grav. Nu am primit niciun răspuns la acest demers al nostru.

Analizând prevederile legale în materie, raportat la solicitarea petentei și la răspunsul autorității, apreciem că autoritatea se află în eroare cu privire la dispozițiile legale aplicabile în caz, fapt ce a dus la încălcarea dreptului la protecție specială garantat persoanei cu handicap de art. 50 din Constituția României și a dreptului la un nivel de trai garantat de art. 47 din Constituție.

Din punct de vedere juridic, speța comportă coroborarea textelor legale din materia curatelei cu cele din materia protecției speciale a persoanei cu handicap, respectiv dreptul persoanei cu handicap grav cu drept de asistent personal la indemnizația lunară cuvenită în baza încadrării sale în grad de handicap.

În ceea ce privește curatela, în mod greșit își întemeiază autoritatea refuzul cererii doamnei I. (de a i se plăti indemnizația de handicap direct, iar nu prin curator), pe dispozițiile art. 185 C. civ., potrivit cărora „*dacă au încetat cauzele care au provocat instituirea curatelei, aceasta va fi ridicată de instanța de tutelă la cererea (...) celui reprezentat (...)*”, pentru că **nu încetarea măsurii curatelei ca urmare a încetării cauzelor care au determinat instituirea acesteia interesează prezenta situație, ci aceea de a stabili dacă persoana reprezentată, în favoarea căreia a fost stabilită curatela, are capacitatea de a-l revoca pe curator.**

Potrivit dispozițiilor art. 178 Cod civil: „În afară de cazurile prevăzute de lege, instanța de tutelă poate institui curatela: a) **dacă, din cauza (...) a bolii sau a unei infirmități fizice, o persoană, deși capabilă, nu poate, personal, să își administreze bunurile sau să își apere interesele în condiții corespunzătoare (...)**”. Iar potrivit art. 181 C. civ., instituirea curatelei nu aduce nicio atingere capacității celui pe care curatorul îl reprezintă.

În sprijinul acestei concluzii sunt și dispozițiile art. 183 C. civ., care, în legătură cu conținutul curatelei, stabilesc aplicabile regulile de la mandat, cu excepția cazului în care instanța de tutelă, fie la cererea persoanei interesate, fie din oficiu, hotărăște că se impune investirea curatorului cu drepturile și obligațiile unui administrator însărcinat cu simpla **administrare a bunurilor altuia**. Însă **în ambele ipoteze (mandat/administrarea bunurilor altuia) persoana ocrotită prin curatelă poate să îl revoce oricând pe curator**, atât reglementările privitoare la **mandat**, respectiv, **art. 2030 și art. 2031 C. civ.**, cât și acelea privind **administrarea bunurilor altuia**, adică **art. 846 C. civ.**, prevăzând **posibilitatea încetării reprezentării prin voința celui reprezentat.**

Prin urmare, păstrându-și capacitatea de exercițiu nealterată, cel față de care s-a instituit măsura curatei își poate exercita în mod singur drepturile și își poate asuma obligații. Astfel, după cum s-a reținut și în doctrina de specialitate, **persoana în cauză poate încheia singură acte și poate chiar să revoce curatela**. Deopotrivă, aceasta poate să dea instrucțiuni curatorului care îi reprezintă interesele. Pentru identitate de rațiuni, apreciem că persoana în favoarea căreia s-a dispus curatela **poate cere și autorității publice locale schimbarea modului de efectuare a plății unui drept care i se cuvine în calitate de persoană cu handicap grav cu drept de asistent personal**.

Nu în ultimul rând, dacă măsura curatei a fost instituită pentru ocrotirea intereselor persoanei reprezentate, **cu atât mai mult persoana reprezentată este îndreptățită să se protejeze de însuși curatorul ei, când starea de fapt și cea de drept o impun:**

1. petenta se află în proces de divorț cu persoana desemnată curator;
2. petenta a înaintat instanței o cerere de îndepărtare a soțului de la curatelă;
3. există un ordin de protecție împotriva lui _____ -curatorul, față de _____ -persoana reprezentată, emis de judecătoria Vânu Mare, la data de 12 iunie 2023, care-l obligă pe cel dintâi să păstreze o distanță minimă de 100 metri față de _____ , pentru o perioadă de 6 luni, încălcarea măsurii dispuse constituind infracțiune, conform art. 47 alin. 1 din Legea nr. 217/2003, republicată (Hotărârea nr. 405/2023 din 12 iunie 2023, pronunțată în Dos. _____ /2023).

Nesocotind voința persoanei cu dizabilități, exprimată de aceasta prin cererea adresată primarului, privind sistarea plății către curator a indemnizației care i se cuvine persoanei cu handicap grav, sub argument că încă își produce efectele curatela instituită de instanță, autoritatea publică locală se poziționează greșit față de persoana reprezentată prin curator, ca față de incapabil. Or, **nefiind vorba de curatela persoanei lipsite de capacitate de exercițiu (așa-numita curatelă a incapabilului)**, ci de cea a persoanei fizice capabile, aflată într-una din situațiile expres prevăzute de lege (respectiv, boală-petenta făcând dializă), care o împiedică să-și apere interesele, **devine aplicabil regimul juridic al mandatului, nu cel al tutelei**. Prin urmare, **funcția curatorului poate înceta prin voința exprimată de persoana reprezentată, chiar dacă nu au încetat cauzele care au dus la instituirea curatei**.

În ceea ce privește protecția specială a persoanei cu handicap, -potrivit dispozițiilor art. 50 din *Constituția României*, „*Persoanele cu handicap se bucură de protecție specială.*”;

-potrivit dispozițiilor art. 3 din *Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap*, materia protecției drepturilor persoanelor cu handicap este guvernată, *inter alia*, de principiul interesului persoanei cu handicap; principiul protecției împotriva neglijării și abuzului, și principiul alegerii alternativei celei mai puțin restrictive în determinarea sprijinului și asistenței necesare persoanei cu handicap,

- potrivit art. 6 lit d) din *Legea nr. 448/2006* „*Persoanele cu handicap beneficiază de dreptul la asistență socială, respectiv servicii sociale și prestații sociale.*” iar, potrivit art. 58, *adultul cu handicap beneficiază, (...) de următoarele prestații sociale: a) indemnizație lunară, indiferent de venituri (...); b) buget personal complementar lunar, indiferent de venituri.*”

-potrivit art. 35 alin (1) din *Legea nr. 448/2006*, „*Persoana adultă cu handicap grav are dreptul la un asistent personal, în baza evaluării sociopsihomedicale*”, serviciul social de tip asistent personal fiind o măsură de protecție a persoanei cu handicap; conform prevederilor art. 42 alin. 4 și 5 din lege: „(4) (...), *adultii cu handicap grav ori reprezentanții legali ai acestora, cu excepția celor cu handicap vizual grav, pot opta între asistent personal și primirea unei indemnizații lunare.*”, iar potrivit art. 43: „(2) *Plata indemnizației lunare se asigură de primăriile în a căror rază teritorială își are domiciliul sau reședința persoana cu handicap grav. (3) Plata indemnizației se face pe perioada valabilității certificatului de încadrare în grad de handicap (...)*”.

În considerarea tuturor argumentelor prezentate mai sus, față de dispozițiile art. 183 alin (1) C. civil, potrivit căroră: „*În cazurile în care se instituie curatela, se aplică regulile de la mandat (...)*”, coroborate cu dispozițiile art. 2030 alin (1) C. civil, în conformitate cu care „*(...) mandatul încetează prin oricare dintre următoarele moduri: a) revocarea sa de către mandant; (...) c) incapacitatea (...) mandatarului*” și dispozițiile art. 2031 alin (1) C. civil, potrivit căroră „*Mandantul poate oricând revoca mandatul, expres sau tacit, indiferent de forma în care contractul de mandat a fost încheiat și chiar dacă a fost declarat irevocabil*”,

și ținând cont că :

- potrivit art. 4 din aceeași lege, *autoritățile publice au obligația să promoveze, să respecte și să garanteze drepturile persoanei cu handicap, stabilite în concordanță cu prevederile Cartei sociale europene revizuite, adoptată la Strasbourg la 3 mai 1996, ratificată prin Legea nr. 74/1999, precum și cu celelalte acte interne și internaționale în materie la care România este parte*; iar

- conform art. 154 referitor la rolul primarului, din *Ordonanța de urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ*, „*Primarul asigură respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, a prevederilor Constituției, precum și punerea în aplicare a legilor*”

în temeiul prevederilor art. 59 din Constituția României și ale art. 15 alin. 1 lit. f, art. 24 alin. (1) și (2) și art. 26 din Legea nr.35/1997 privind organizarea și funcționarea Avocatului Poporului, republicată și în vederea realizării scopului constituțional și legal al Avocatului Poporului, privind apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice, în raporturile acestora cu autoritățile publice, emit prezenta

RECOMANDARE

1. Primarul comunei Pădina, județul Mehedinți, **va reanaliza acest caz raportat la a)- dreptul persoanei cu handicap grav cu drept de asistent personal,** , de a beneficia de indemnizația lunară, potrivit legii; b)- **nevoia persoanei cu handicap grav cu drept de asistent personal,** , de protecție împotriva oricărei forme de abuz și de neglijare din partea persoanelor chemate să o ocrotească; c)- **voința neîndoieală a persoanei cu handicap grav cu drept de asistent personal,** în favoarea căreia s-a instituit curatela (capabilului), de a revoca pe curatorul său; d)- **incapacitatea domnului** de a se mai ocupa de interesele persoanei reprezentate, în calitate de curator, **dat fiind ordinul de protecție** emis de instanță împotriva sa, care-l obligă să păstreze o distanță minimă de 100 metri față de persoana reprezentată, Bobia Andrijana, pentru o perioadă de 6 luni; e)- faptul că, **sub niciun argument legal, calitatea de curator și cea de agresor al persoanei reprezentate nu sunt compatibile,** cum nu e compatibilă nici calitatea de persoană reprezentată și cea de victimă a curatorului; f)- **prevederile constituționale și legale prin care este garantat dreptul la protecție al persoanei cu handicap și,** în exercitarea atribuțiilor legale care-i revin în calitate de autoritate publică locală,

va dispune sistarea efectuării plății indemnizației lunare de handicap către domnul și efectuarea plății către conform celor solicitate de persoana cu handicap grav cu drept de asistent personal, beneficiara dreptului.

2. Primarul comunei Pădina, județul Mehedinți **va informa instituția Avocatul Poporului, în termen de 30 de zile, privitor la însușirea recomandării și măsurile dispuse.**

Avocatul Poporului,

Renate WEBER